

Izbaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.

Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1:50 dinar.

Cena: za 1 mesec 5 Din, za 1/2 leta 15 Din, za 1/2 leta 30 Din; za inozemstvo 7 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske

tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljanski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Krekova socialna šola.

Pripravljalni odbor za Krekovo socialno šolo je s svojimi predpripravami za otvoritev šole dokončal. Predavanja bodo sledeča:

1. O družbi: prof. Evgen Jarc.
2. Temelji krščanskega socialnega reda: dr. A. Tominec.
3. Gospodarski in socialni kapitalizem: dr. Mirko Božič.
4. Zgodovinski pregled socialnih teorij in struj: prof. Ivan Dolencec.
5. Cilji in pota krščanskega socializma: dr. A. Gosar.
6. Prosvetna, strokovna, gospodarska in politična delavska organizacija: Josip Gostinčar.
7. Delavstvo in država: (stanovski zastopi, delavska in politična uprava) dr. Josip Puntar.
8. Socialna politična zakonodaja: dr. Štefan Skubic.
9. Kulturna zgodovina: dr. Karel Cepuder.
10. Čitanje socialno kulturnih del in praktične vaje v poslovanju itd.: prof. Evgen Jarc, dr. Josip Puntar in drugi.

To je izpremenjeni načrt referatov Krekove socialne šole za prvi trimesečni tečaj. Pouk se bo vršil v društvenih prostorih na Starem trgu 2-I. Začetek šole 5. oktobra ob 7. zvečer. Šola se bo vršila vsak večer razen sobote od 7 do 9 zvečer.

Kdor se zanima za Krekovo socialno šolo in bi hotel obiskovati stalno pouk v njej, naj se čim prej zgleda v Jug. strokovni zvezi, ozir. Krekovi mladini na Starem trgu 2/I. — Pripravljalni odbor.

Stojmo budno na straži!

Dne 19. in 20. t. m. je zboroval v Belgradu III. kongres trgovskih zbornic in izvoznikov Jugoslavije. Dnevni red je poleg izrazito gospodarskih vprašanj vseboval tudi sledeče točke socialno-političnega značaja: 1. Socialno-politični zakoni (zakon o zaščiti delavcev — inšpekcija dela, — referat belgrajske industrijske zbornice); 2. Zakon o zavarovanju delavcev (referat belgrajske obrtne zbornice); 3. Reforma (!) socialnih zakonov (referat zveze industrijev v Zagrebu).

Brez dvoma je, da obstoječi socialno-politični zakoni kot: zakon o zaščiti delavcev in zakon o zavarovanju delavcev globoko posegajo v naše celokupno narodno-gospodarsko življenje. Zato se ne moremo postaviti na ozko stališče, marveč kratkomalo priznati, da ima veleindustrija, veleobrt, podjetništvo in poslodajstvo pravico, zavzemati napram socialno-političnim zakonom svoje stališče. — Toda isto pravico kot le-ti ima druga plat, tista radi katere so ti zakoni meso postali — delavstvo!

V svojem listu smo naglasili že nešteto krat, da so vsi delavski socialno-zaščitni zakoni Jugoslavije več ali manj samo na papirju. In to v glavnem iz sledečih razlogov: 1. Notranje-politični položaj naše mlade države je skozi od prevrata sem tako nekonsolidiran in buren, da do sistematičnega zakonodajnega dela pravzaprav še nismo prišli, kaj šele do kake specijalne delavske socialne politike. Kolikor pa je naš parlament

zakonov v naglici izglasoval, se ne izvajajo dosledno, ker državne oblasti niso še stalno usmerjene. 2. Vse dosedanje naše vlade za delavstvo niso imele pravega smisla. Ministrstvo za socialno politiko nam služi v najboljši dokaz za našo trditev: Ne samo, da na splošno niti ne deluje, marveč se oblastniki celo neprestano pečajo z mislijo, da bi se uknilo. 3. Izjemni zakon o zaščiti reda in miru v državi (obznana) onemogočuje svobodni razmah delavskih strokovnih organizacij. 4. Delavstvo samo je po zaslugi socialnih demokratov in komunistov tako desorganizirano in razbita na toliko brezpomembnih frakcij, da merodajnih činiteljev ne more prisiliti, izvajati obstoječe delavske zaščitne zakone; podjetništvo zato nanje v 90 odstot. enostavno žvižga.

To so dejstva, ki jih moramo pribiti ponovno.

Obstoječi zakoni so se v nekaterih določbah zares izkazali za pomanjkljive, odnosno slabe. Te napake pa so večinoma tehničnega ali pa upravno-političnega značaja. Zato tudi morebitne reforme teh zakonov ne smejo segati preko teh pomanjkljivosti.

Toda ugotoviti moramo, da so posegali do sedaj še vedno vsi sklepi »pridobitnikov« — podjetnikov v bistvena določila omenjenih zakonov, resolucije vseh kongresov, govori vseh referentov so izzvenevali vedno v to, da je treba odpraviti 8 urni delavnik, da se je treba otresti zakoničnega nadzorstva v veleobratih, in da je treba v zavarovanjih vsa bremena prevaliti na delavstvo. Če si poleg navedenega še predočimo, kaka gospoda je sedaj na vladi — potem nam bo menda vendarle takoj postalo jasno, da so se vse te dni govorile v Belgradu ob navzočnosti gospodov ministrov velevažne stvari. Za delavstvo ne samo velevažne, marveč celo zelo prevažne!

Ali se delavske institucije, poslanci in poslanski klubi zavedajo, o kako važnih stvareh so te dni razpravljali velekapitalistični krogi v Belgradu. Ali bodo storili svojo dolžnost in zaščitili delavske interese? — Ali bo delavstvo samo odprlo oči in napelo vse sile, da se povišne pridobitve ne-le ohranijo, ampak celo razširijo?

Vsekakor pa moramo vsi skupaj kar najbudnejše stati na straži, da buržuazija ne iznenadi delovnega ljudstva kjerkoli si že bodi. V to pa je najboljšo sredstvo: trdna, smotrna delavska strokovna in politična organizacija.

60 mož.

Z Jesenic je zadnji čas odšlo 60 mož in fantov na Francosko. Kako se jim bo godilo, kdaj se vrnejo, tega ne vedo. Šli so, ker so morali iti. Med njimi so fantje in možje, družinski očetje. Morali so zapustiti svoje družine, žene in otroke, zato ker nimajo doma dovolj kruha. Skrb za vsakdanji kruh zase, za svojo deco jih je gnala v tujino. Žalostno slovo otrok. »Kam greš, oče,« sprašuje deca svojega očeta pri odhodu, »Kdaj se vrneš?«

Žalostni slučaj, ki se ponavljajo enkrat v Trbovljah, enkrat v Zagorju, Kočevju, na Jesenicah itd. Sinovi bogate Jugoslavije, ki ima vsega v izobilju, morajo s trebihom za kruhom... Odhajajo eden za drugim, ker jih domovina ne more več preživljati?

In v tujini? Dan za dnem čitamo v časopisih o nesrečah v tem ali onem rudniku, in marsikje beremo med ponesrečenosti tudi ime domačina. Ne gredo radi naši tovariši v tujino, ker vedo, da jih ne čaka nič dobrega. Nič ne pomaga, vprašanje vsakdanjega kruha je tako pereče, da odstrani vse ovire.

Položaj delovnega ljudstva doma je tak, da kriči po temeljiti reviziji. Kapitalizem, ki se je tekom poveljnih let silovito razpasel, je usužnjil vse delovne sloje. Ne le, da se od svojega zaslužka komaj preživlja družina delavca, se poleg tega nahaja še v vednem strahu, kdaj se ji odvzame še ta bori zaslužek. Kakor kapljica na veji je danes življenjska eksistenca delovnih slojev. Danes ne ve, kaj ga čaka jutri. Celi industrijski kraji se strešajo od strahu, ko podjetja brez sočutja par dni poprej lansirajo vest »kriza«. Hladnokrvno računa podjetnik o številu delavcev. Kakor na šahovi deski prestavlja svoje žrtve. Danes tebi, jutri drugemu. Če bo pa še trajala kriza, pa pridejo na vrsto vsi. To je računanje podjetnika, ki pa tako hudo zadene vsakega prizadetega.

Strašne so posledice današnjega kapitalističnega družabnega reda. Dnevno čitamo v listih o samomorih vsled brezposelnosti, vsled pomanjkanja stanovanj. Vsled slabega gnotnega položaja se širijo družinski prepiri, umori, nezvestobe, nemorala — greh. O tatvinah in obupnem udajanju alkoholu in njegovih posledicah sploh ne govorimo. Te strašne posledice kričijo po drugem, novem družabnem redu. Kapitalistični družabni red je ponižal človeka pod žival. Človek je zgubil svoje dostojanstvo, svojo božjo podobo. Živina v hlevu je preskrbljena, ker zanjo mora skrbeti gospodar. Kdo bo skrbel za odpuščenega delavca in njegovo družino?

To je vprašanje, ki se danes mora pričeti temeljito in stvarno reševati. Toda kdo ga bo načel? Morda podjetnik? Ne! On, ki je sam suženj tega družabnega reda, mora tako delati, kakor mu razmere vlevajo, drugače pade on sam med proletarce. Delavci sami? Mi sami ga moramo. Toda kako? Druge poti ni, kot enoten nastop nas vseh, ki bo zadal smrtni udarec temu poganskemu kupčevanju s človeškim življenjem. Tu ni naša organizacija, organizacija do zob oboroženih hajdukov, ampak organizacija poštenih in krščanskih ljudi, ki se bori za pravico, ki mu pripada po volji Vsemogočnega. Z svojo lastno organizacijo bomo uveljavili načelo, da je človek res podoba božja in ne zgolj sredstvo za izkoriščanje. Naša domovina je dovolj bogata, da lahko osigura pošteno življenje vsakemu posamezniku. Zato pa na delo, naša pota so odkrita in cilji jasni. Pri našem delu pa nas bo podpiral vsak, kdor se čuti poklicanega. Kajti ne gre v tem boju samo za materialno stran, ampak za vprašanje vrednosti človeka sploh. Ako nas je sedanji družabni red, zgrajen na čistem materializmu ponižal do skrajnosti, nas mora naše pošteno in idejno delo dvigniti zopet tja, kamor spadamo.

Pridobivajte novih naročnikov!

K položaju v D. M. v Polju.

Ne bodo odveč te besede, ker so nujno potrebne. — Pri občinskih volitvah je torej dosegla »Delavska zveza« 9 mandatov, »Kmetjska zveza« 2, ostale tri skupine (SDS, komunisti s socialnimi demokrati in mešana »gospodarska lista«) pa 14 mandatov. — Opozicija SLS šteje torej 11 mandatov, število, preko katerega sedanja večina absolutno ne bo mogla iti, ker nima dvetretjinske večine in ker si najbrže sama v sebi ne bo edina. Toda vsled sledečega pišem ta članek:

1. »Delavska zveza« je bila najhujši boj in je na izid volitev lahko ponosna, čeprav bi bila lahko dosegla še 10. mandat, ako bi bila podrobna organizacija in agitacija le nekoliko strumnejša. Kajti pomisliti moramo, da vodijo D. Z. tovarniški delavci, ki se neprestano bore za svoj obstanek in ki imajo strokovnega, izobraževalnega in skupnega javnega dela toliko nad seboj, da je njihova požrtvovalnost res občudovanja vredna.

2. Najznačilnejše pri teh volitvah je dejstvo, da se je takozvani »razredno-zavedni proletarijat« (združeni komunisti in socialni demokrati) vezal z listo samostojne demokratske stranke, ki je tipična predstaviteljica nasilja in židovskega velekapitala. In ne samo to. Trije izvoljeni sodruzi so šli in so pri županskih volitvah oddali svoje glasove kandidatu SDS in SKS! To si velja zapomniti! Sodrugi namreč prav zadnje čase zelo forsirajo enotno fronto proletarijata, katera — po njihovih dejanjih so-deč — obstoja menda v tem, da gonijo svoje pristaše naravnost v malho buržuazije. Volivci, ki so volili to listo, so bili ogoljufani! Ali so se jim odprle oči?

3. Lista KZ-SLS je dobila le dva mandata, dasi bi jih morala najmanj šest, ako bi bila res organizirana. Da ni, so pokazale že lanske volitve. Kaj so inštanca JKZ ta čas delale, nam ni znano. Pribijemo lahko samo sledeče: Delavstvo ni kmetjskega stanu nikdar napadalo in je kmete vsepovsod podpiralo in forsiralo. Tudi bivši občinski odbor je bil usmeril svoje delovanje v smislu potreb vseh delovnih slojev. In vendar je oficijelna lista Kmetjske zveze SLS pri letošnjih volitvah vodila boj proti svoji delavski posestrimi, kar ni prav in je vse obsodbe vredno. Še več! Šla je tako daleč, da je odbila vabilo DZ in da se z njo niti vezati ni hotela z neumnim izgovorom, češ, da nimajo kmetje itak ničesar izgubiti. Delavci pa so šli in vkljub temu agitirali krog kmetov za to listo, in njim se imajo zahvaliti za drugi mandat! — Upamo, da tovariši iz KZ svojo kratkovidnost izprevidelajo in da bodo sami zahtevali remedure v svoji kmetjski krajevni organizaciji!

4. »Gospodarska lista« je bila mešanica iz kmetov SLS SKS. Naša DZ na tiste »kmete SLS« ni dala nič, ker ne gre, da bi pristaši SLS poleg svoje oficijelne liste kandidirali še na kakšnih mešanicah. — In vendar je prišel naš »Domoljub«, službeno glasilo JKZ in je to listo volivcem priporočil! S tem je bistveno pripomogel, da so naši kmetje volili gospodarsko listo, pripomogli decimirati oficijelno listo SLS in spravili na županski stolec človeka, ki je po izjavi

v »Jutru« kandidiral na »napredni listi«. In ta ni naša! Če je res naš mož, mora takoj odloziti zupansko čast ter se pridružiti našim kmetom in našim delavcem! Prepričani smo, da »Domoljub« gorje zmede ni napravil zavestno, vendar pa smo morali ugotoviti to, kar je res, da se podobne stvari v bodoče onemogočijo.

5. Delavska zveza je bila torej tista, po kateri so loputali vsi, ne izvzemši naših kmetov. Ne bo se naša ščevala, zlasti ne bo našim naredila nič hudega. In vendar je to značilno! Ali je res v našem kmetiskem ljudstvu toliko liberalnega duha, da delavstvu ne pusti tistih pravic, ki mu grede?! In to v občini, v kateri ima kmet od tovarn. delavstva ogromne koristi in ko ve, da bo eden ali drugi njegovih otrok prav sigurno delal v tej isti tovarni?! Tukaj ima stanovsko-politična organizacija kmetov vlevažno polje! Ven z liberalno miselnostjo iz kršč. kmetiskih organizacij! Nič slepomišenja! Ali — ali!

Te občinske volitve bodo rodile prav mnogo dobrega sadu. To bo pokazala bližnja bodočnost. Ideje kršč. socializma so začele postajati vogelni kamen celokupne naše ljudske politike. Saj to tudi so, in zato pojdemo mi vsi skupaj samo krepko naprej!

France Žužek,
tajnik DZ za Slovenijo.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza papirniškega delavstva.

Vevče. Tako zaželjena ventilacija pri papirnih strojih bo kmalu gotova. Delavstvu bo s tem na zdravju veliko pomagano. Kaj pa drugi nedostatki, na katere je opozorila inšp. dela in strokovna organizacija? — Na dan občinskih volitev je delavstvo bilo v oddelku brusilnica zaposleno. Neki delavec se je hotel poslužiti zakonite pravice in izvršiti svojo dolžnost, bilo pa mu je otežkočeno, njegov predpostavljani se je celo izrazil, da bo drugi dan odpuščen, oziroma kaznovan. Gospodu priporočamo, naj bo v bodoče malo bolj previden in naj malo pogleda v zakon o volivni pravici. — Tudi v našem podjetju pravijo gospodje, da je kriza, vedno kriza — večna kriza. Še nikdar pa gospodje niso rekli, bolje je. No pa razumljivo to, če ni prave krize, je pa umetna. Ob koncu leta se pa milijoni razdeljujejo. Na račun te prave ali umetne krize se delavstvo priganja, se vedno več producira, plače znižava itd. Uboga delavska para!

Lesni delavci.

Občni zbor Strokovne zveze lesnega in stavbiškega delavstva se vrši dne 18. oktobra 1925 ob 9. uri dopoldne v prostorih JSZ na Starem trgu 2-I v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o stanju organizacije in splošnega strokovnega gibanja;
2. poročilo odbora;
3. Sprememba pravil;
4. volitev odbora in nadzorstva;
5. slučajnosti.

Ako bi občni zbor v zmislu pravil § 13., odst. 4. ob določenem času ne bil sklepčen, se po preteku pol ure vrši nov občni zbor na istem prostoru z istim dnevnim redom, ne glede na število navzočih.

Vsak delegat mora imeti pismeno pooblastilo, da je upravičen zastopati skupino ali plačilnico (§ 13., odst. 3. pravil).

Predlogi občnemu zboru morajo biti naznanjeni najmanj 5 dni preje načelstvu JSZ.

Ljubljana, 24. septembra 1925.

Načelstvo JSZ.

Društvo diplomiranih babic.

Pozor! Naznanjamo Vam, da smo nameravale sklicati tekem letošnje jeseni izredni občni zbor. Isti bi se moral vršiti na 14. t. m. Imele smo že vse pripravljeno, vabila so bila že tiskana. Torej vse je bilo v redu in vse smo se že veselile, da Vam poročamo o delu, ki smo ga napravili v tem letu. V trenutku pa, ko smo hotele vabila razposlati, smo dobile iz Belgrada od ministrstva saobračaja odgovor, da se nam ne dovoljuje polovične vožnje za izredni občni zbor. Kaj smo hotele, preložile smo ga na pomlad in to pa vsled tega, ker nam je znano, kakšen je zaslužek po nekaterih krajih in da bi jih na občni zbor ne prišlo niti polovico, če bi morale same vso vožnjo plačati. Vzemite torej vse to na znanje. Storile smo vse, kar nam je bilo mogoče, ravnale smo se po željah večine. Da se pa izredni občni zbor ne vrši, nismo me krive. — Odbor.

Mazaštvo že ponehava. Iz več krajev smo že dobile dopise, da se ne upajo več mazačke izvrševati porodov. Povemo Vam ponovno, če boste ravnale po sedanjem dopisu, ki smo ga priobčile v »Pravici«, potem isto popolnoma izgine. Škoda je le ta, da se med članicami nahajajo še vedno take, ki ne čitajo »Pravice« in ki niso naročene nanjo. Prosim Vas, počite tiste, ki ne čitajo »Pravice«, da jo začno čitati in tiste, ki niso naročene, da jo nemudoma naroče. Zakaj,

dokler bodo še med nami članice, ki se ne bodo držale naših navodil, bo ves trud zastoj in škodo bomo trpele me vse.

Učni tečaj za babice. Na državni babiški šoli v Ljubljani se prične dne 4. novembra učni tečaj za babice, ki bo trajal 10 mesecev. V tečaj se bodo sprejemale ženske, ki se niso prekoračile 40. leta in ki so, ako so neomožene, prekoračile 24. leto ter so pismene. Natančnejši podatki so razvidni v »Uradnem listu« št. 38, na kar opozarjamo vse, ki na to reflektirajo.

Prometna zveza.

Občni zbor Prometne zveze. Glasom sklepa načelstva JSZ z dne 22. septembra t. l. pride k občnemu zboru Prometne zveze tudi točka »Sprememba pravil« in sicer kot točka 2. Volitev načelstva i. t. d., pride na dnevni red pod točko 3, slučajnosti pod točko 4. Vse skupine PZ. naj vzamejo to na znanje. — Načelstvo JSZ.

Članom bolniškega fonda dir. drž. žel. v Ljubljani. Vsi oni člani bolniškega fonda, katerim se zaostala boleznina do meseca avgusta t. l. še ni izplačala, naj naredo prošnje na Upravo bolniškega fonda dir. drž. žel. v Ljubljani, da se jim iste izplačajo. V slučaju nadaljnega zavlačevanja izplačila boleznin pa prosimo, da se nas obvesti.

Članom bolniškega fonda dir. drž. žel. v Ljubljani v pomirjenje. Govornice, ki krožijo med železničarji, da se enemu ali drugemu članu Upravnega odbora bolniškega fonda plačujejo posamezne seje po 50 Din, so neutemeljene. Resnica je, da so se do sedaj plačale potnine k sejam ter zamuda časa samo onim članom Upravnega odbora bolniškega fonda, ki niso uslužbeni v Ljubljani ter imajo do potnine popolno pravico. Zamuda časa se je izplačala samo nadzornemu odboru, ki je imel sejo izven službenega časa. Toliko v pojasnilo, da ne bo kdo mnenja, da je denar za plačilo sej Upravnega odbora na razpolago, za izplačilo boleznin pa ne.

Krekova socialna šola.

Dr. Josip Puntar: Referat na IV. Delavskem mladinskem zboru.

Prinašam pozdrave od naše prosvetne centrale, »Prosvetne zveze« ljubljanske. Sem v vašem odboru in v odboru »Prosvetne zveze«, ki je na-

ša prosvetna matica in naslednica nekdanje Slov. kršč. soc. zveze, iz katere so se razvile razne organizacije. Kakor otroci se pojavljajo vedno nove organizacije, n. pr. Orel, Krekova Mladina itd. Vedno več je naših kršč. organizacij in mi pri naši prosvetni matici smo vedno veseli, če vidimo, da imamo okrog sebe vse polno pomladka. »Gorje hiši,« je rekel nekoč naš dr. Krek, »kjer sta samo dva: gospodar in gospodinja.« In tako mislim, da ne smem postrani gledati te naše nove organizacije, »Krekove Mladine«. Bodimo veseli, da imamo obilo organizacij in da imamo tudi najmlajšo hčerko »Krekovo Mladino«. Mlada je še ta organizacija, de te negodno je še, a zdravo je in prospevalo bo, če mu bomo dajali obilo tečne hrane, da izvrši svojo nalogo, ki jo ima v našem slovenskem svetu. Res je, da pade tu in tam kaka neugodna beseda o nji, češ da je mali nepridiprav in nepotreben otrok, ki da bo povzročal še polno skrbi: ne ustrašite se, prijatelji, mirno prenašajte neprijetno sodbo, delajte neumorno in hodite neustrašeni svojo pot za — Krekom! Ako je organizacija v temelju dobra, če ima zdravo misel in hoče slovenski delavski mladini dobro, bo napredovala; če pa ne bo zmogla svoje naloge in svojega dela, pa bodo morali nastopiti in prevzeti isto drugi. Saj je vsaka organizacija le sredstvo za prosep naroda in posredno tudi za dobrobit človeške družbe. Kdor bi se spustil na to stališče, da bi poznal za pravo in edino dobro le eno samo organizacijo, ta bi se postavil na stališče, da izven kat. cerkv. organizacije ne sme biti nobene druge organizacije. Zakaj samo katol. Cerkev je ona organizacija, ki je za najvišje duševno dobro človekovo edina najboljša organizacija. Dejstvo pa je, da imamo izven nje in v nji sami vse polno svojvrstnih organizacij, ki dopolnjujejo človeško kulturo v polnem skladju z versko in moralnimi načeli Cerkve. Naravno in samo po sebi umljivo je, da ustanavljamo posebne organizacije, ki pomagajo ustvarjati večno lepo misel — kraljestva božjega na zemlji. Sem spada tudi naša »Krekova Mladina« in ž njo tudi njena nova ustanova »Krekova socialna šola«.

Uvod, ki ga je podal tov. Gostinčar, mi je segel do srca, zlasti ona misel o dvojni sodbi človeške družbe, o isti slabosti delavca in bogatina. Ko moram mesto zadržanega tov. dr. Gosarja govoriti o smislu in organizaciji »Krekove soc. šole«, moram naglasiti, da nam je treba vsem i s k a -

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.

Lužiško-srbska povest.

13

»Hvala, gospod pastor! Kakor se pač more go-diti staremu slepcu. Moram potrpežljivo čakati na jutro, ko se bodo moje oči slednjič spet odprle lepi svetlobi, ki nikdar ne ugasne.«

»Kdor nosi svoj križ s tako udanostjo ko vi, se mu obeta v večnosti posebno veliko plačilo... gledanje brez konca! Tolažite se s tem, Ljuboš, da pošilja usmiljeni Bog najtežje preskušnje svojim najljubšim otrokom,« je dejal duhovnik resno... »Toda, kako je,« je nadaljeval z vedrejšim glasom, »ali se ne čutite bolj mirnega in zadovoljnega, odkar je spet hči doma in vam pomaga s svojo mlado, svežo močjo?«

»Seveda, gospod pastor. Vsak dan hvalim Gospoda, da mi je ohranil še tega otroka. Samo da bi enkrat videli, gospod pastor, kako skrbi Hanka za svojega slepega očeta od jutra do večera! Skozi njene oči gledam vsako bilko, kako poganja in raste na naših travnikih. Mislim, da je mojemu sruu kakor ljubo solnce, ki ga ne morem več gledati, tembolj ga pa čutim.«

»To me veseli, to je lepo! Lahko si ponosna na tako lepo hvalo, Hanka!« se je obrnil sedaj pastor k deklici in ji prijazno podal roko. »Da... Kaj sem še hotel reči: Sem mislil, poprej v cerkvi, Bog ve kaka odlična gospa sedi poleg Ljuboša? Moje slabe oči te sprva niso niti spoznale. Kako go-

sposko si se pa tudi oblekla! Samo,« je nadaljeval z dobrohotnim očetovskim glasom, »v naš Kruševac to ne sodi, ljubi otrok, povzročilo ti bo samo obrekovanje. Zato ti svetujem: Shrani lepo obleko skrbno za poznejše čase, ko te bo popeljal tvoj fant na svoj dom. Saj sem slišal, se hoče Novka za stalno naseliti v mestu. Vendar pa upam,« je končal duhovnik in ošinil z lahkorazumljivim sočutnim pogledom slepega očeta, »da se zaenkrat vama s poroko še ne mudi tako zelo?«

S Hankinih lic je zginila rdečica. Povesila je oči in rekla po kratkem obojavljanju z negotovim glasom: »Ne mislim več na ženitev, gospod pastor. Z... Martinom je končano!«

»Ni mogoče!« je vzkliknil pastor iznenaden. »O tem mi ni omenil niti besedice, ko sem ga pred kratkim srečal v mestu... nasprotno! Kaj ti je o njem prišlo hudega na uho, da si razdrla zaroko?« Ko je pa začutil, kako se je v njegovi roki tresla Hanka, in zapazil v njenem in na obrazih ostalih mučno zadrego, je z veliko prisrčnostjo hitro nadaljeval, ne da bi čakal na odgovor: »Bodi temu kakorkoli, ako si iz božje volje nista namenjena, potem je to gotovo za oba najbolje. Tvoji dobri stariši tudi tako niso orpani sladkega upanja... Kaj ne Ljuboš... vi ste zadovoljni? In vi,« se je obrnil pastor k stari kmetici, »še prav posebno, mislim, mati Ljuboška? Je vse kaj drugega, imeti v hiši hčer, ki dela tako pridno kakor vaša Hanka. Sedaj ste zaenkrat brez skrbi, da ne boste še takoj izgubili krepke opore.«

V obrazi stare žene so dotlej nepremične poteze nenadoma krčevito zadržale; v strastni jezi

so se zablistale njene sive oči, ko je s trdim težko pritanjenim glasom izbruhnila: »Ljubše mi je, če odide danes ko jutri, gospod pastor. Bolje je ob-jokovati mrtvega otroka, kakor se pa sramovati živega. Da... sramovati se, če vidim svojo lastno hčer, da se oblači v take cunjje. Reč, ki jo nosi na glavi, je sramota za vse naše prijatelje... Gospod pastor, niti pogledati ne smem dekleta, ker me sr-bijo prsti« — nehote je stisnila roke v pest, — »da bi ji strgala klobuk z glave, ga dejala na tnalno in ga sesekala v tisoč koscev.«

»Žena, ali si ob pamet?... Mati Ljuboška! Mati Ljuboška!...« »Mati, ali ste čisto pozabili, kje stojite?«

Ta vzklik globokega ogorčenja je prekinila Hanka, ki se je s silo oprostila iz omamljenosti, v katero jo je bila spravila nepričakovana ploha sramotjenja, in je dejala smrtnobleda s hlástnim, glu-him glasom: »Mati, moja gospa v mestu mi je podarila ta klobuk, in zato sem ga visoko cenila; ako bi pa vedela, da je vam tako zoprno... zakaj mi tega niste povedali, praden smo šli v cerkev? Potem bi ga sama... glejte, mati, takole...« s hitro kretno je posegla za nedolžnim slannikom, da bi ga zagnala na tla in pohodila z nogami — vendar se hitreje sta pastor in Riška preprečila to namero. mero.

Riška je pridržal njeno že iztegnjeno roko in četudi ni rekel ničesar drugega kakor »Hanka!«, se je čutil vendar v njegovem glasu in žalostnem pogledu tako bridek očitek, da se je Hanka prestrašila v dno srca; kar stresla se je in njena roka je omahnila brez moči.

ti v zroke soc. zla, h kateremu gotovo spada tudi dvojna mera v današnji družbi.

Če gleda človek družbo po današnjem svetu in razmišlja o tem, kako se je razvila do današnje stopnje, pride do zaključka, da mora radi boljšega umevanja poseči daleč nazaj v preteklost, da boljše razume vse, kar je nastalo do današnjih dni. Spoznavati resnico je težko delo: so pa tudi resnice, ki so otroku umljive, pa časih vendar učenjakom in politikom težko umljive. Jasno in razumljivo je n. pr., da ne smemo ubijati. Ljudje pa vendar ubijajo, celo na povleje ubijajo... Odkod to, zakaj tako? Če čitam n. pr. v časnikih zdaj dan na dan o umoru, samomoru, uboju itd., se vprašam nehote: zakaj, čemu ti pojavi v toliki meri?

Predgovornik je omenil pijanega delavca in pijanega bogatina in različno sodbo o njuni pijanosti. Odkod dvojna mera v družbi? Zakaj to?

Vse to in tako razmišljanje nas sili, da prodiramo globlje v človeško družbo in vse naše življenje ter da mislimo na vzroke in posledice napačnega soc. reda, da mislimo tudi na odstranitev vsega zla in njega vzrokov. To je nujno treba človeku, ki hoče zdraviti bolno človeško družbo in dati svetu nov boljši soc. red. Način, kako je treba delati, da se to doseže, nam je treba najti, oziroma iti moramo po poti za našim — Krekom! Delati moramo tako, kot je delal on.

Zato je tudi dolžnost naša, da si uredimo »Krekovo soc. šolo«, ki bo šola v tej smeri, da bo kazala na preteklost in po nji dajala pravo razumevanje sedanosti, sedanjih soc. razmer in vzrokov, iz katerih so nastale.

Smoter naš je torej gledati v prihodnost, a zidati na preteklosti tudi trdno sedanost; razumevati preteklost in misliti na bodočnost. To pa ni lahka reč, v naši šoli zato ne bo mesta za prazno slamo in neresne stvari. Vztrajnost bo nam vsem treba v obili meri in sistematičnega postopka. Treba vse na globoko zagrabit, na široko se razgledati in iz vsega se učiti. Zakaj, če je bolečina tu, jo je treba resno in temeljito zdraviti. Pregledati je treba najprej mesto, ki boli, potem pa iskati zakaj boli, nato izvesti operacijo, če ne zadošča navadno zdravilo ali mala obveza. Ko bomo vse ugotovili, vse dobro pregledali, potem bomo šele svetovali in zapisali pravo zdravilo.

Toda vemo, da nismo sami, ki iščemo družbi zdravil. Mi vemo, da so i drugomisleči, ki si prisvajajo pravico do zdravljenja. In tako se bo

zgodilo, da bomo spoznali različne nazore in razne metode, po katerih hočejo ozdraviti bolno človeško družbo. Kdo sme reči, da je samo en način pravilen in v vsakem slučaju edino rešilen? Ali so samo naša krščanska načela ali tudi nasprotna zdravilna? Morda spoznamo tudi pri nasprotnih zdravniških metodah zdravo misel in jo bomo zato tudi pošteno priznali, upoštevali tudi nasprotnikovo spoznanje in najdbe. Zato bomo morali študirati tudi tuje nazore in metode nam nasprotnih soc. reformatorjev, da celo soc. prevratnežev najhujšega kova. Šli bomo v šolo tudi k nasprotnikom in njihovo delo do dobra raziskali in precenili, koliko je koristno ali škodljivo, napačno ali krivo. Zakaj vedeti in poznati moramo nasprotno misel in nasprotno delo, da postavimo v boju za resnico, v boju za boljši soc. red svojo misel in svoje delo na zmagovito mesto! Naučiti se moramo bojevati se za prava načela in pravo delo v prospeh vsega človeštva. Reklamo bomo n. pr.: »Marksizem, pridi bliže k nam, da te ogledamo od vseh strani; kar imaš dobrega, sprejmemo, kar pa je slabega, zavržemo z vso odločnostjo!« (Konec sledi.)

Delavska zveza.

D. M. v Polju. Občinske volitve so minule. Župan je izvoljen in sicer gostilničar in trgovec Gartroža Ivan, posestnik v Sp. Zadobrovi, z glasovi komunistov (3), demokratov (5), samostojnežev (3) in 3 odpadnikov SLS. Kakor smo že zadnjič pisali, ne pomni naša občina takega strankarskega boja za oblast v občini, kakor je bil ta. Krščanski socialisti smo izšli častno iz tega boja, ki je bil v prvi vrsti naperjen proti nam. Streljali so na »Delavsko zvezo« iz vseh kalibrov. Način, kako so streljali, pa ostane grd madež na nasprotnikih. Kaj takega so zmožni le v Polju. Devet odbornikov (2 glasova manj za deset), ki si jih je pridobila Delavska zveza od volivcev, so glasovi ne od danes na jutri, ne od momentanega razpoloženja, to so glasovi od preizkušenih njenih pristašev, ki jih ne omaje vsaka sapa, to so jekleni v boju preizkušeni glasovi. S takimi glasovi se ne more ponášati nobena skupina. Delavska zveza stopa neokrnjena, disciplinirana v občinsko zastopstvo. Brez nje in preko nje se v občini ne bo gospodarilo, to si naj zapomnijo odkriti in prikriti sovražniki.

Razširjajte »Pravico«!

Tedenske vesti.

Dr. A. Korosec je daroval »Jugoslavski strok. zvezi« v Ljubljani 1000 Din in »Krekovi socialni šoli« 1000 Din. Načelstvo JSZ in odbor KSS se za velikodušen dar najiskrenejše zahvaljuje.

Za Krekovo socialno šolo je daroval neimenovani 100 Din. — Iskrena hvala!

Na naslov »Zveze slov. kmetijskega ljudstva« v Ljubljani. V pozivu »Delavstvu v Sloveniji«, priobčenem v »Kmetiskem listu« z dne 16. sept. 1925 beremo, da namerava »Zveza slovenskega kmetijskega ljudstva« ustanoviti »Delavsko zvezo za Slovenijo«. K temu pripomnimo, da »Delavska zveza za Slovenijo« že obstoji in sicer kot politična organizacija krščanskega socialističnega delavstva. Če že hočete delavske vrste še bolj razkrojiti, blagovoliše si izbrati svoji organizaciji drug naslov.

Delavska zbornica za Slovenijo sklicuje v nedeljo, 27. t. m., v mali dvorani mestnega magistrata v Ljubljani, anketo o problemih konsolidacije delavskega strokovnega pokreta. Vabljeni so vse obstoječe organizacije v Sloveniji.

Nov dnevnik. Kakor čujemo, prično v najkrajšem času izdajati socialisti dnevnik. Mi pa komaj z največjo težavo izdajamo svoje glasilo kot tednik. Socialistični dnevnik naj nam bo v bodrilo, da bomo v prihodnje zastavili vse moči za razširjenje naše »Pravice«.

Srčna kap je zadela posestnika in gostilničarja Antona Tomšiča z Vel. Račne. Vračal se je ravno z božje poti na Križni gori proti postaji Vel. Lašče. Malo pred prihodom na postajo se je zgrudil na tla in umrl.

Cerkveni rop. V noči od zadnje sobote na nedeljo so vdrli tatovi v zakristijo kapiteljske cerkve v Novem mestu in odnesli dve monštranci z relikvijami in eno kadilnico.

Samomor. Pod gorenjski vlak je skočil 45 letni upok. nadsprevodnik Noč, stanujoč v Sp. Šiški pri Ljubljani. Stroj je nesrečneža prerezal na dvoje. Pokojni je bil v krogu svojih tovarišev in prijateljev zelo priljubljen.

Beg iz kaznilnice. Iz ženske kaznilnice v Begunjah je pobegnila 29 letna Franciška Mraz. Doma je iz Virač pri Šmarju.

Zanimiva najdba. Dne 8. t. m. ob 4 popoldne je padel v Zaliscu pri Žužemberku na tla mal balonček, na katerega je bil privezan listek v obliki dopisnice. Ta listek sporoča v francoskem in flamskem jeziku, da se je

6. in 7. septembra t. l. vršila velika tekma balončkov v mestu Charleroi v Belgiji. Nato sledi prošnja, naj dotični, ki bo našel ta listek, zapiše natančen čas in kraj najdbe ter svoje ime in naj listek odda na najbližjo pošto na naslov, ki je že napisan na drugi strani listka. Za uslugo obljubuje darilo v spomin. Želji se je ustreglo.

Na potu iz bolnice umrl. Ivan Janežič, posestnik iz Topolja pri Mengšu, je prišel iz ljubljanske bolnice ter se hotel odpeljati s kamniškimi vlakom domov. Na kolodvoru mu je postalo nenadoma slabo, zgrudil se je in umrl. Zadela ga je srčna kap.

Zaprta in zopet izpuščena. V vasi Spisic-Bukovica pri Virovici je neznan osebna javila orožnikom, da je tamošnji župnik Miroslav Bubanovič v cerkvi pridigal, naj ljudje ne plačajo davka. Žandarmerija je župnika prijela in izročila sodišču, sodišče pa ga je oprostilo.

Nesreča na lovu. Iz Dolnjega Dolca je odšlo več fantov na planino Mosor na volčji loy. Med lovci je bil tudi brat bivšega poslanca Stanka Baniča. Ko je sedel na neko skalo in položil puško poleg sebe, je neznan kako z nogo sprožil petelina. Strel ga je zadela v srce, da je na mestu umrl.

Maščevanje. S sekuro je ubil Anton Martinovič iz vasi Mušič svojo ženo Stano, ker je dala svoj delež na posestvo prepisati na sina ne pa njemu.

Stavka železničarjev v Črni gori. Železniški delavci, ki delajo na progi Bardo—Vir—Pazar in železničarji so stopili radi prenizkih dnevnice v stavko. Med uslužbenci in upravo družbe je prišlo čisto do nesoglasij radi dnevnice in sedaj do stavke. Obe stranki sta nepopustljivi in izgleda, da bo stavka trajala dalj časa.

Železna ruda. V bližini Stolca pri Mostaru so našli železno rudo. Na lice mesta je odšla posebna komisija, katero je odposlalo ministrstvo za šume in rude.

Dopisi.

Tržič. Z zdravnikom ima Tržič vedno smolo. G. dr. Vučina je zopet obolel in ne more ordinirati niti doma v sobi. G. dr. Hawlina pa itak ne more sam nikamor, kar je za Tržičane velik udarec. Skrajno potrebno bi bilo, da bi se merodajni faktorji zlasti županstvo zavzelo za to in preskrbelo prebivalstvu zdravnika, ki bo lahko prihitel na pomoč ob nezgodah. — Na V. ljubljanskem velesojmu se je baje izmed tržiških razstavljalcev najboljše odrezala predilnica. Naročil ima to-

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo v Konzumu, Kongresni trg 2 !

»Mirno, otrok, mirno!« je zaslišala obenem, kako je spregovoril duhovnik z največjo resnobo. »Varuj se pred nepremišljeno naglico; v prihodnje pa nehaј krasiti se z rečmi, ki so pač primerne za mesto, ne pa za naše podeželske razmere. Na vas je pa, mati Ljuboševa,« se je obrnil sedaj k stari ženi s strogostjo, ki je bila pri možu drugače tako milem čisto nenavadna, »da pokazete z ljubeznivo besedo svoji hčeri pravo pot, namesto da pri vsaki priložnosti popuščate brzde svoji nejevolji in se udajati nekrščanski jezi. Vi sami ste krivi, ako bo vaša Hanka prišla ljudem v zobe! Oglejte se, kako se radovedno približujejo in napenjajo ušesa, da bi prestregli kako besedo našega razgovora in jo, ti-sočkrat povečano, raznašali dalje. Zares, bridko mi je pri srcu, da sem moral biti priča takega prizora zaradi ničvredne malenkosti, potem ko ste komaj zapustili cerkev... Tu, na kraju miru, na grobu vaše Marijane! Povejte, kje se pozna tu blagoslov današnje božje besede? Zalostne praznike obhajate, mati Ljuboševa, ako zapirate s silo svoje srce ljubezni vašega edinega otroka!... Vendar vidim«, je nadaljeval, ko je zapazil, kako je v mračnih, mrzlih potezah stare županje hroplo in besnelo, »da vam je žal zaradi vaše razburjenosti, zato vas prosim prav prisrčno: poslušajte svoj boljši glas, in duh miru in vzajemne ljubezni se bo naselil spet v vašem srcu in v vaši hiši.«

Pri zadnjih besedah je prijel za materino in hčerino roko in položil eno v drugo. Molče in brez odpora je dovolila mati, da se je Hanka krepko oklenila njene roke, pri čemer ji je ponižno proseč pogledala v oči.

»Tako,« je začel duhovnik znova, »tudi za vas

se začenja velika noč. Pojdite z Bogom!... Ali bi me ne obiskala ob priliki, Hanka?« je dostavil takoj zelo razločno s svojim navadnim, priljudnim glasom; »dolgo že čakam na tvoj obisk... In da ne pozabim: Riška in teta, ali imata za trenutek čas? Vidva bi mi mogla najbolje povedati, kaj je s starim, bolnim Kitom.«

Prisrčno je stresel slepcu roko in stopal nato počasi s svojima spremljevalcema proti župnišču; namenoma je govoril z njima tako glasno, da so mogli prisluškujoči Kruševčani slišati vsako besedo, in misliti, da se ob Marijaninem grobu ni zgodilo ničesar posebnega.

Bilo je velikonočni ponedeljek popoldne. Prvi velikonočni praznik so obhajali Kruševčani kakor navadno v bogosluznem miru; zato je pa postalo drugi dan tem živahnejše. Posebno v krčmi in pred njo je vladalo hrupno, pisano življenje.

V prvi sobi so sedeli ob pivu in žganju starejši kmetje v živahnem pogovoru, kadili in igrali karte; v drugi, večji sobi preko veže je bilo pa vse bolj glasno in veselo. Ob zvokih dipel, na katere je pihal s pravo umetnostjo vaški krojač, in razglašnih gosli, ki jih je igral stari šepavi invalid Juro, so plesali tu mladi fantje in dekleta. Juro je služil pred davnim časom pri vojaški godbi in se potikal potem kot potujoč muzikant po svetu okrog, dokler je ni staknil pri nekem pretepu tako, da se je končno kot šepav pohabljenec vrnil v domačo vas. Odslej je živel ob milosti svojih rojakov, katerim je dobro plačeval s tem, da jim je pripovedoval najbolj čudežne in grozne pripovedke s svojih potpuških potovanj; ob praznikih in drugih slavnostnih prilikah, kakor krstih in porokah, je pa s

svojim igranjem na gosli prispeval svoj del k splošnemu veselju. Zadnje glasbilo v tej igralni trojici je tvoril neobhodno potrebni bas, katerega je gladil mišičasti kovač z občudovanja vredno in silovito vztrajnostjo.

Ha! To je bilo veselje! Fantje so glasno vzklikali, bili so ob tla, da so se udajale deske in šklepetala okna, sukali v krogu svoje plesavke, se smejali in uganjali burke.

Na dvorišču pred krčmo so pa vriskale številne trume otrok in se skušale v veselju z odraslimi. Dečki in deklice so v gručah pokukavali skozi nizka okna na plesišče, se vrteli na okrog in oponašali ples odraslih. Držali so se resno, iz modrih oči jim je pa kar žarelo veselje. Prav smešno jih je bilo gledati v njihovih smešnih oblekah. Tudi najmanjši dečki so nosili dolge suknjiče in na predjastih glavah debele kape, kljub toplemu solncu; deklice so imele dolga krila in široke predpasnike, ki so se skoro dotikale tal, in pisane volnene robce, ki so segali do čela, in umetno zavezani zakrivali vso glavo.

Doma so sedele Ljuboška, teta Trina in Hanka in uživale pred hišo pomladno toploto. Ljuboška in Trina sta s prekrižanimi rokami počivali brez dela; Hanka pa je pletla. Pogovor jim je tekel slabo in samo teta se je trudila, da ni zastal popolnoma. Posebno mati se je oglašala le poredkoma, vendar pa njene besede niso zvenele neprijazno, tudi če je govorila s hčerko; prav tako se je temna strogost v njenem obrazu od večeraj umaknila mnogo milejšemu izrazu. Resnobni pastorjevi opomini očitno niso zgrešili namena in kazalo je, da se pripravljala pravilja v njeni notranjosti velika sprememba.

liko, da se morajo delati nadure skoraj v celotnem obratu. Prav je tako. Delavstvo je zadovoljno, da ga ne teži vedno tista težka misel na brezposelnost. — Na enem izmed zadnjih fantovskih večerov v Našem domu se je sklenilo, da se bo v prihodnje na vsakem fantovskem večeru obravnavalo tudi socialno vprašanje. To potrebo so fantje sami začutili. Želja po izobrazbi in vsakdanji doživljaji jih silijo v to. Zato so napravili ta sklep. Želimo veliko uspeha.

Trbovlje. V nedeljo dne 27. sept. se vrši v prostorih tajništva na Vodah, Loke 253, predavanje. Predaval bo tajnik tukajšnjega »Prosv. društva«. Vabljeni vsi člani kakor tudi somišljeniki, da se istega polnoštevilno udeležijo.

Rimske toplice. Vsem darovalcem ter vsem dotičnim, ki so na kakršenkoli način pripomogli, da se je prireditve naše skupine JSZ izborna obnesla, se izreka tem potom najiskrenejša hvala. Posebno dekleta ste pokazale svojo spretno delavnost. V zahvalo in zadoščenje naj Vam bo to, da je mnogo ljudstva iz okolice posejlo naše delavsko popoldne ter se iz srca veselilo v naši sredi in odhajalo z željo, da čimprej naša skupina priredi zopet kaj primernega.

Srečko Peterlin:

Več zavednosti!

Mnogokrat beremo v časopisih o naših zaslužjenih bratih v prelepem Korotanu in v Primorju, koliko trpe materijelno in duševno. Res je, trpiti so. Pa zakaj trpe? Zato, ker nimajo prostosti, nimajo tistega, po čemur hrepenijo. Žive le od upanja boljših časov.

Tovariši, ali v vaših tovarnah in rudarji v vaših rudnikih smete zahtevati, kar so vaše roke težko zaslužile? Če pa zahtevate, vam sledi odpust iz službe ali pa ste nadalje obsojeni, da trpite in s svojimi žuljavimi rokami služite kapitalistu.

Zakaj vse to? Zakaj ne dosežemo, kar želimo? Zato, ker nismo enotni, ker ni dosledno vsak delavec organiziran. Poglejmo samo v Francijo, Anglijo in Nemčijo, kaj so tam dosegli delavci v svoji enotnosti.

In pri nas? Mi pa raje trpimo, da nam naši kapitalisti jemljejo, kar samo nase, ne premislijo pa na svoje rili. Tovariši, doba, v kateri živimo, je težka. Za nas mogoče pa pride še težja, in kam se boš obrnil delavec v najhujšem času, če ne boš organiziran. Nihče ti ne bo pomagal, prepuščen boš sam sebi.

Mnogo je pa tudi takih, ki mislijo samo nase, ne pomislijo pa na svoje sobrate, kateri trpe pomanjkanja. Tudi ti nimajo prav. Tudi za te je organizacija potrebna, kajti vedno moramo imeti pred očmi, da je le v skupnosti moč, in le v skupnosti bomo dosegli pravico, po kateri vsi hrepenimo.

Po vseh industrijskih krajih imamo že Jug. strok. zvezo in v nji delavne ljudi, kateri se žrtvujejo, da bi delavcu in njegovi družini, katera trpi pomanjkanje, pomagali v njenem gmotnem položaju.

Mnogi delavci si pa jezo nad svojim slabim položajem, katera bi bila

popolnoma odveč, če bi bili organizirani, hladijo po krčmah in zapravljajo težko prisluženi in družini namenjeni denar.

Tovariši, spreglejte! Organizirajte se do zadnjega vsi v Jug. strok. zvezi, ki je edina prava boriteljica delavskega stanu. Vi pa, kateri ste že organizirani, bodite pa toliko požrtvovalni in organizirajte še vse neorganizirane delavce in razširjajte edini naš delavski list »Pravico«. Agitirajte za list tudi po javnih lokalih, ne posečajte pa lokalov, kjer nimajo »Pravice«.

Ne smemo pa pozabiti na našo delavsko mladino, katera raje zaide na slabo nego na dobro stran. Ustanovila se je delavska mladinska organizacija »Krekova Mladina«, katera je prepotrebna in gledati moramo, ko mladina ne ve ali na desno ali na levo in ki zapravlja svoje najboljše moči po krčmah in kinematografih, potrebuje skrbne vzgoje. Vi očetje-delavci, pomislite tudi na svoje sinove, glejte, da je vsak vaš sin v mladinski organizaciji, kajti potrebna je tudi, da že mladino vzgojimo v pravem duhu. Kjer pa organizacije še ni, delajte na to, da se ustanovi. Vsa potrebna navodila daje Centrala Krekove Mladine, Stari trg 2/I, v Ljubljani.

Potreba vseh nas je, da si sami polom naših organizacij postavimo lastno fronto in gremo v boj za naše pravice, katere nam pripadajo. In videli boste uspeh, katerega danes ni mogoče nuditi.

Krekova mladina.

Iz centrale. Poslovniki in pravila čebelice smo odposlali vsem podružnicam. Vsaka podružnica naj v najkrajšem času natančno predela poslovnik in naj zabeleži stvari, za katere misli podružnica, da niso pravilne. Poslovniki se mora poslati centrali do 9. oktobra, to pa radi tega, ker se vrši plenarna seja 11. okt. v Celju. Na tej seji se bo novi poslovnik sprejel. — Odbor.

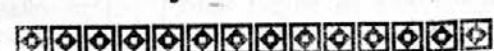
Krekova mladina podružnica Ljubljana priredi 4. oktobra v I. del. konzumnem društvu pipčarsko veselico z zelo zanimivim sporedom. Na sporedu so šaljivi prizori, šaljiva pošta, lov za pipce itd. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina prosta. Vse nam naklonjeno občinstvo že sedaj opozarjamo na ta večer. — Odbor.

Krekova mladina Celje. V soboto, 26. t. m., ob pol 8. uri zvečer se vrši 12. redna seja odbora Krekove mladine v običajnih prostorih. Prosimo točno in polnoštevilno udeležbe. — Odbor.

Krekova mladina v Ljutomeru. Tukajšnja podružnica »Krekove mladine« uprizarji v nedeljo, dne 27. t. m. ob 4 popoldne igro »Užitkarji« in srečolov v prostorih g. Fr. Mihalič v Stročji vasi. Vabimo vse naše delavstvo in prijatelje »Krekove mladine«. — Odbor.

Inserirajte v „Pravico“!

Dr. D. R.:

Nekoliko o raku.

Rak je še ena precej žalostnih točk v medicini. Kljub obilemu prizadevanju mu še ni popolnoma kos. Koliko ljudi obojega spola prenaša muke te hude bolezni včasih po več let, dokler ji končno ne podleže. A vendar ni stvar tako brezupna. Če se pride pravočasno k zdravniku, se da večina slučajev z operacijo ozdraviti.

Pogosto vidimo ljudi z razjedenim ali celo popolnoma odjedenim nosom. Vsakdo misli, da je to rak. A temu ni tako; to ni rak, to je kožna tuberkuloza, takozvani lupus, kar bi se reklo po slovensko volk; a to ime ni v rabi.

Kaj je torej rak? Vsak rak je spčetka več ali manj trda bula ali otekline, ki je brez vsake rane in tudi ne boli, ali vsaj prav malo. Šele čez nekaj časa, po več tednih ali mesecih, ko začne bula gniti in razpadati, se pojavi rana in ž njo bolečine. Tudi to, da raste rak na znotraj in pri tem pritiska na večje živce, povzroča včasih v poznejšem štadiju hude bolečine.

Skoro ni organa v človeškem telesu, kjer se ne bi mogel pojaviti rak. A najbolj pogost in tudi najlažje opazljiv je rak na spodnji ustnici, jeziku, v požiralniku, grlu, želodcu in na koncu debelega črevesa (danki). Pri ženskah se razen tega pojavi prav pogosto na maternici in sosednjih organih in posebno rad še na dojkah.

Važno je, da vemo, da nastopa rak skoro izključno le pri ljudeh, ki so stari že nad 40 let. Le redkokdaj se ga najde že tudi pri mlajših. Raka na spodnji ustnici in jeziku ter v požiralniku najdemo večinoma samo pri moških, med tem ko je želodčni rak zopet bolj pogost pri ženskah.

Rekli smo, da se da začetni rak z operacijo ozdraviti. Zato je pač važno, da vemo, koki so prvi pojavi te bolezni. Omeniti hočem to na kratko glede tistih rakov, ki jih najpogosteje srečavamo.

a) **Želodec.** Želodec navadno prej ves čas popolnoma zdrav. Naenkrat pa začuti bolnik, da nekaj ni v redu; predvsem ga v želodcu tišči in pogosto se pojavi mržnja do mesa. Če obstoja rak že dalj časa, bruha tak bolnik kavni usedlini podobno maso. Blato črno, smolnato.

b) **Požiralnik.** Požiranje gostih jedi vedno bolj otežkočeno. Sčasoma lahko samo še pije. Pogosto se tak bolnik v začetku močno slini.

c) **Ustnice in jezik.** Mala, trda otekline, ki začne polagoma razpadati. Na ustnici nastane tako na tej oteklini hrasta, na jeziku pa rana (čir).

d) **Danka.** Bolnik večkrat zaprt, večkrat driska. Blato v tankih svalkih, večkrat komaj kot svinčnik debelih. Pogosto je blato krvavasto.

e) **Maternica.** Vsako krvavenje v dobi, ko je žena svoj redni mesečni čas že izgubila, torej po 45. letu, je sumljivo na raka.

f) **Dojka (prsa).** Na vsem lepem se pojavi nekje ob kraju ali v sredini dojke trda, dobro tipljena bula, ki se počasi veča, a prav nič ne boli. Ni vsaka taka bula rak, a pri vsaki je treba takoj k zdravniku, da odloči, kaj je. Ravno ta rak je zelo pogost, a

se da v začetku z operacijo prav dobro ozdraviti.

Pri vseh teh slučajih je treba takoj zdravniškega nasveta. Bolje je, če jih gre 99 zastoj k zdravniku, ko pa da pride le eden prepozno. Omeniti je treba še eno lastnost, ki je skupna vsem rakom, to je, da tak bolnik silno hujša. V kratkem času lahko zgubi 10 do 15 kg svoje teže, ali še celo več.

Marsikoga bo morebiti tudi zanimalo, zakaj je rak tako nevaren, da spravi lahko že v nekaj mesecih človeka v grob. Rekli smo že, da začne rak sčasoma gniti in razpadati. Pri gnitju pa se tvorijo strupene stvari, ki iz razpadajoče rane prav lahko pridejo v kri in človeka počasi, a sigurno zastrupljajo, dokler ga ne umorijo.

Pa še druge prav neprijetne lastnosti ima ta bula, ki jo imenujemo rak. Raste namreč na ta način, da pošilja na vse strani v globino svoje izrastke, kakor korenine. Dokler je rak še v početkih, so te korenine še kratke ali jih skoro ni. Zato se ga lahko izreže pri operaciji vsega. Pozneje, ko so izrastki prepreženi že na vse strani, je vedno nevarnost, da ostane pri operaciji še košček take korenine neodstranjen. Iz tega ostanka se čez nekaj časa razvije nov rak, ki je navadno hujši od prvotnega.

Nadalje ima rak še to lastnost, da lahko pošlje mikroskopsko majhne delce po telesnih tekočinah v druge, oddaljene organe, kakor jetra, kosti, možgane in druge. Tu se ti delci ustavijo in so seme novega raka, ki se kmalu tu razraste.

Ravno vsled teh svojstev, ki jih ima rak, je tako zelo važno, da pride mo kolikor mogoče v začetku te bolezni k zdravniku.

Kaj je vzrok raku, še ni popolnoma dognano. Verjetno je, da prinese človek kali za to bolezen že seboj na svet. Te kali čakajo samo ugodne prilike in vzroka, da se začnejo razvijati. Ko pa so enkrat začeli rasti, ne poznajo več šale in človeka sigurno uničijo, če ne poseže v pravem času vmes kirurgov nož.

Tiskovni sklad »Pravice«.

Za tiskovni sklad »Pravice« je darovala ga. Fani Gostinčarjeva, soproga našega tovariša Jožeta Gostinčarja, 100 Din. — Požrtvovalni dobrotniki naša najiskrenejša zahvala.

Za tiskovni sklad je poslal tov. Lovro Kunc iz Mežice 7 dinarjev. — Zavednemu tovarišu hvala lepa, vsem drugim pa, posnemajte!

Razno.

IV. Mednarodni kongres krščanskih strokovnih organizacij se je vršil od 15. do 19. t. m. v Luzernu v Švici, ki je razpravljalo o aktualnih gospodarskih socialnih problemih in o položaju delavstva posameznih evropskih držav. O kongresu poročamo obširneje prihodnjic.

Državnozborske volitve na Češkem. V sredi meseca novembra se bodo vršile volitve v češki parlament.

Mednarodni kongres za statistiko v Rimu. Od 27. septembra do 4. oktobra se vrši v Rimu XVI. kongres mednarodnega statističnega urada.

Somišljeniki posečajte gostilno Osrednje vinarske zadruga Kongresni trg 2 (Konzumska klet)

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 57.

Račun poštino-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvaško št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktne zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondent: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih Južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.